

otázce. Tomu nejsou na překážku slova čl. 96 jaz. nař. »nařídí případně nápravu, která jest podle povahy věci ještě možna«, neboť bylo zde pomýšleno na případy, kde na př. stížnost čelí tomu, že nebylo připuštěno jednání v jazyku strany, ale jednání bylo při roku skončeno a pod., a nelze již jednání opakovati nebo jinak již pravoplatné ukončení věci obnoviti. Zde však věc sporná nebyla vůbec věcně vyřízena a po jazykové stránce bylo uznáno, že byla strana oprávněna opravný prostředek podat. Jde tedy i v tomto případě o »odpírání práva straně«, které chtěla zameziti zpráva ústavního výboru a tím i zákonodárce, přijav navržené ustanovení.

Presidium nejvyššího soudu postoupilo věc nejvyššímu soudu, jenž se usnesl takto: Nejvyšší soud trvá na tom, že podání bylo vyřízeno odmítnutím a že nemůže býti vyřízeno znovu.

Důvody:

Nejvyšší soud vyslovil a odůvodnil ve zrušeném usnesení poukázav k důvodům čís. sb. 8924, že pokládá odmítnutí opravného prostředku za věc soudcovského rozhodování. Není platného předpisu, podle něhož by byl nejvyšší soud vázán opačným názorem soudní správy a není orgánu, který by mohl tento rozpor rozhodnouti způsobem pro nejvyšší soud závazným. Odvolává se na předpisy §§ 96 a 98 ústavní listiny, trvá tedy nejvyšší soud na tom, že mu podle zákona není možno, by se znova zabýval věcí již vyřízenou.

Čís. 9499.

Zrušil-li dovolací soud rozsudky nižších soudů pro kusost řízení podle §§ 496, první odstavec, čís. 3, 503 čís. 2 a 513 c. ř. s., nařídív doplnění řízení a nové rozhodnutí, jest v dalším řízení vyloučena nová námítka proti žalobnímu nároku a jest nový přednes dovolen jen o předmětu doplnění.

(Rozh. ze dne 30. prosince 1929, Rv I 819/29.)

Co do předchozího děje poukazuje se na čís. sb. 7652. Procesní soud první stolice po té žalobu zamítl, odvolací soud nevyhověl odvolání, pokud byla napadeným rozsudkem zamítnuta žaloba o vrácení přeplatků nájemného za dobu od 1. července 1923 do 1. července 1924; pokud však byla napadeným rozsudkem zamítnuta žaloba o vrácení přeplatků nájemného za dobu od 1. července 1924 do 1. dubna 1925, odvolání vyhověl, napadený rozsudek zrušil a vrátil věc prvému soudu, by, doplně řízení ve smyslu zrušovacího rozhodnutí nejvyššího soudu, o ostatním žalobním nároku znovu rozhodl. V otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech: Tím, že žalovaná obec při novém jednání v první stolici (dne 3. února 1928) namítla promlčení nároku

(§ 1501 obč. zák.) bylo umožněno procesnímu soudu, by se zabýval s touto námitkou. Nelze souhlasit s tvrzením odvolání, že námitka ta jest opožděná a nepřipustná, neboť jednání v první stolici bylo skončeno teprve při roku dne 12. září 1928 i neměl proto první soud příčiny, by přednes ten ve smyslu § 179 c. ř. s. nepřipustil, třebaže jinak byl vázán právním názorem vysloveným ve zrušovacím usnesení nejvyššího soudu (Hora: Odvolání 1915 str. 200—201).

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek jakož i rozsudek prvního soudu v oné části, již byla zamítnuta žaloba o vrácení činžovních přeplatků za dobu od 1. července 1923 do 1. července 1924, a vrátil věc soudu první stolice, by, doplně řízení i v tomto směru, znova rozhodl.

D ů v o d y:

Až dosud bylo řízení provedeno ve dvou oddílech. Pokud jde o činžovní přeplatky, které ještě přicházejí v úvahu, totiž za dobu od 1. července 1923 do 31. března 1925, zamítly nižší soudy v prvním oddílu žalobu jen proto, že byla podána již za platnosti zákona ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n., kdy byly již obecní domy vyňaty z ochrany zákona podle § 31 (1) čís. 3. Nejvyšší soud zrušil usnesením ze dne 23. prosince 1927 Rv I 659/27 (čís. 7652 sb. n. s.) rozsudky nižších soudů, prohlásiv jejich názor co do činžovních přeplatků, vzniklých do 31. března 1925, za mylný a nařídil, by bylo řízení doplněno zjištěním, zda a pokud žalobce přeplatil nájemné podle zákonů platných té které doby. Protože se žalobce tehdy zmiňoval v dovolacím spisu také o nedostatku »precluse« (správně »promlčení«) žalobního nároku podle § 20 (3) zák. o ochr. náj., podotkl nejvyšší soud ve zrušovacím usnesení, že promlčení žaloby podle § 20 (3) zák. o ochr. náj. nebylo namítáno (§ 1501 obč. zák.) a že se tedy netřeba obíratí dotýčnými vývody dovolacího spisu. Teprve v druhém oddílu řízení učinila žalovaná obec v první stolici námitku promlčení a nižší soudy, nedoplňvše řízení ve směru nařízeném nejvyšším soudem, zabývaly se jen touto novou námitkou a znovu zamítly žalobu, ale jen z tohoto důvodu, první soud zcela, druhý soud částečně. Tento postup nižších soudů, pokud jde o souhlasné zamítnutí žaloby, napadá dovolatel pro nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Kromě toho napadá z téhož důvodu i názor nižších soudů, že promlčení nastalo. Jest se tedy obíratí především otázkou, zda byla žalovaná obec oprávněna učiniti teprve v druhém období řízení novou námitku promlčení. Nutno souhlasit s dovolatelem, že nikoliv, čímž však není opodstatněn důvod § 503 čís. 4, nýbrž důvod § 503 čís. 2 nebo 3 c. ř. s., jak bude dále vyloženo. V řízení odvolacím jedná zákon o vadnosti (neúplnosti) řízení v § 496 první odstavec čís. 2 a 3 c. ř. s. Rozdíl mezi oběma těmito případy jest v tom, že neúplnost skutkového stavu podle čís. 2 má svůj původ ve vadnosti řízení v první stolici již o sobě, i když se vychází z téhož právního posouzení věci, z něhož vycházel první soud, za to

však má neúplnost podle čís. 3 svůj původ v tom, že odvolací soud posuzuje věc s jiného právního hlediska, než učinil první soud; neúplnost řízení jest tu jen proto, že odvolací soud podle svého odchylného právního názoru žádá zjištění skutečnosti, které první soud podle svého právního názoru nepotřeboval zjišťovati. Jde nyní o to, pokud jest dovoleno uplatňovati v doplňujícím řízení novoty, t. j. nový nárok, novou námitku, nové skutečnosti, nebo nové průvody (§ 482 c. ř. s.). V souzeném případě jde jen o novou námitku žalované strany proti žalobnímu nároku a proto stačí, vyložití věc jen po této stránce. Pokud by šlo o neúplnost řízení podle § 496 prvý odstavec čís. 2 c. ř. s., praví již druhý odstavec téhož předpisu, že řízení před procesním soudem má se obmeziti na části řízení a rozsudku, jež jsou vadou dotčeny. Z toho by mohlo býti opakem usuzováno, že při neúplnosti řízení podle § 496 prvý odstavec čís. 3 c. ř. s. není tu tohoto obmezení a že se před procesním soudem koná vlastně nové projednávání, při kterém může žalovaný až do jeho skončení přednésti ve věci nové námitky (§ 179 c. ř. s.). Tento názor zastávají skutečně nižší soudy, první soud de facto, druhý soud výslovně s poukazem na § 179 c. ř. s. Pokud jde o novou námitku, jest tento názor mylný, jak bude vyloženo. V prvním oddílu tohoto sporu obíral se již nejvyšší soud i vadností odvolacího řízení podle § 503 čís. 2 c. ř. s. a uznal tento dovolací důvod za oprávněný, protože nižší soudy, vycházejíce z mylného právního názoru, nezjišťovaly, zda jsou tu přeplatky a jaké výše. Šlo tedy o vadnost druhu uvedeného v § 496 prvý odstavec čís. 3 c. ř. s., jenž platí podle § 513 c. ř. s. také pro řízení dovolací. Nižší soudy byly vázány právním názorem nejvyššího soudu (§ 499 druhý odstavec a § 513 c. ř. s.) a měly provéstí doplnění řízení ve směru naznačeném nejvyšším soudem. Již z toho jest viděti — jak správně dovolatel uvádí — že nešlo o řízení nové, nýbrž o doplnění dřívějšího řízení, takže nový přednes — a tedy po případě i nové námitky — byly přípustné jen o předmětu doplnění, t. j. jen o tom, zda jsou tu přeplatky a v jaké výši (srov. také Neumann z r. 1928 k § 496 str. 1340, opačně Hora »Odvolání« str. 200 až 201). Jest podržeti na mysli, že při vadách podle § 496 prvý odstavec čís. 2 a 3 a § 503 čís. 2 c. ř. s. zrušují se jen rozsudky, založené na vadném podkladu, nikoli celé předcházející řízení a že věc nevrací se k »novému« jednání, jak by tomu bylo podle §§ 476 a 478 c. ř. s. v případě nepřislušnosti procesního soudu nebo zmatečnosti řízení, nýbrž jen »k jednání a vynesení rozsudku«, t. j. k jednání v rámci zrušovacího usnesení. Rozsudky nižších soudů nebyly zrušeny k vůli tomu, by bylo žalované straně umožněno doháněti námitky proti žalobnímu nároku, jež v prvém období řízení neučinila. To by znamenalo obcházení předpisů zákona o zákazu novot v řízení oprávném a vedlo by k tomu, že by strana, nevšímajíc si dosavadních sporných bodů, jež byly již vyřízeny, uplatňovala nové útočné neb obranné prostředky, o nichž by bylo zase nutno pořadem soudních stolic rozhodovati, takže by se jeden spor rozhodoval několikrát, pokaždé s jiného hlediska, jak to ukazuje i tento případ. Že jest takový postup zákonu cizí, vychází na jevo také z této úvahy: Podle § 496 poslední odstavec c. ř. s. může odvolací soud sám provéstí potřebné doplnění řízení a může ve věci rozsudkem

rozhodnouti. Může tak učiniti i při vadě podle čis. 2 i při vadě podle čis. 3 § 496 c. ř. s., ale vždy jde jen o doplnění, které ovšem jest různého rozsahu podle toho, zda jde o tu či onu vadu. Při vadě podle čis. 3, kde jde o odchýlné právní posouzení, musí býti stranám dovoleno, by svůj skutkový a průvodní přednes doplnily, pokud jest toho třeba podle správného právního posouzení věci, neboť jinak by se přičilo účelu zrušovacího usnesení, kdyby odvolací soud k takovému novému přednesu nesměl přihlížeti. Nikdy však nelze dovoliti nové námítky, vybočující z rámce pouhého doplnění a převádějící věc na zcela jinou kolej. Tomu brání předpis § 482 prvý odstavec c. ř. s. Co platí pro případ, že si odvolací soud sám doplnění provede, musí platiti i ve případě, že odvolací soud »odkáže věc procesnímu soudu k jednání a vynesení rozsudku« (§ 496 prvý odstavec c. ř. s.). Předpis § 482 prvý odstavec c. ř. s. zůstává v platnosti i při použití § 496 c. ř. s. a nelze připustiti, by oklikou přes tento předpis byly nové námítky ve věci doháněny. Nelze se tu odvolávati na předpis § 179 c. ř. s., neboť tento platí pro původní řízení, kdežto pro řízení podle § 499 c. ř. s. je tu dán rámeček ve zrušovacím usnesení, které nařizuje jen doplnění řízení k vůli odstranění shledaných vad (srv. také rozhodnutí čis. 453 sb. n. s.). Vše to platí podle §§ 503 čis. 2 a 513 c. ř. s. také pro řízení dovolací s odchýlkou, že dovolací soud nemůže nikdy sám řízení doplňovati. Pro názor tuto hájený mluví posléze i to, že ani soud odvolací nesmí vnášeti do sporu libovolně skutečnosti, jež by sice hověly jeho právnímu názoru, ale jež nemají v přednesech stran podkladu. To by odporovalo zásadě projednací. Proto mluví zákon v § 496 odst. 1 čis. 3 c. ř. s. o skutečnostech, které se »podle obsahu procesních spisů« zdají býti odvolacímu soudu důležitými. Musí tedy býti dán podklad ve spisech pro právní názor odvolacího soudu, podklad, který byl dán již v prvé stolici, nikoli snad teprve v novotách podle § 482 c. ř. s. nepřipustných. Jak bylo již dříve podotknuto, nezakládá nesprávný postup prvního i druhého soudu dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle § 503 čis. 4 c. ř. s., jenž má na mysli jen případy, že byl skutkový děj podřazen nepřipadnému právnímu předpisu, nebo že byl správně použitý právní předpis nesprávně vyložen, nýbrž mohl by založiti buď důvod vadnosti odvolacího řízení podle § 503 čis. 2 c. ř. s., nebo důvod rozporu se spisy v podstatné části podle § 503 čis. 3 c. ř. s., ježto zákaz novot podle § 482 prvý odstavec c. ř. s. brání odvolacímu soudu, by nepřihlížel k nové námítce, která pro něj podle procesního práva neexistuje. Ale na tom nezáleží, neboť žádnou měrou nelze doplňující jednání rozšiřovati na nové námítky mimo rámeček doplnění. Protože řízení nižších soudů zůstalo právě tak neúplným, jak bylo v prvním období sporu, bylo nutno zase postupovati podle § 510 c. ř. s.

Čís. 9500.

Rozluka (rozvod) manželství.

I nepřekonatelný odpor jest důvodem rozvodu manželství od stolu a lože.